

Wójcik, Julian

Informator o polskich towarzystwach naukowych

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 14/2, 430-431

1969

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

K R O N I K A K R A J O W A

INFORMATOR O POLSKICH TOWARZYSTWACH NAUKOWYCH

Na posiedzeniu Rady Naukowej Biblioteki PAN w Warszawie w dniu 9 grudnia 1968 r. przedstawiona została koncepcja opracowania zespołowo *Informatora o polskich towarzystwach naukowych*. Praca podjęta w porozumieniu z Zakładem Historii Nauki i Techniki PAN opierać się będzie na materiałach kartotekowych gromadzonych przez Bibliotekę od 1966 r. Kartoteki te wykazują niemal wszystkie polskie towarzystwa naukowe oraz dotyczące ich materiały bibliograficzne.

Projektowana publikacja będzie obejmowała towarzystwa naukowe ogólne i specjalistyczne oraz popularnonaukowe, a ewentualnie także i oświatowe, działające w historycznych granicach Polski oraz poza jej granicami od XV w. do 1939 r. Opisy poszczególnych towarzystw będą się składały z trzech części. Pierwsza będzie obejmowała informacje dotyczące nazwy, daty założenia, okresu działalności, siedziby i zakresu działalności towarzystwa. Część druga będzie zawierała krótki szkic historyczny oraz charakterystykę działalności towarzystwa, a trzecia obejmie zestawienie literatury o nim.

Dyskusja nad koncepcją *Informatora* dotyczyła ogólnej oceny przedsięwzięcia, zakresu tematycznego i zasięgu czasowego pracy oraz sposobu sporządzania opisów poszczególnych towarzystw.

Doc. M. Pelczar i doc. S. Weyman podkreślili, że opracowanie *Informatora o polskich towarzystwach naukowych* jest przedsięwzięciem jak najbardziej celowym i potrzebnym. Zakres pracy jest jednak tak duży, że przewidywany termin jej ukończenia (koniec 1970 r.) jest nierealny.

Prof. E. Olszewski prosił o wyjaśnienie, w jakim zakresie *Informator* obejmie towarzystwa, zajmujące się zastosowaniem nauki: medyczne, techniczne, rolnicze itp. Ponieważ Naczelna Organizacja Techniczna planuje opracowanie historii towarzystw naukowo-technicznych, celowa może być współpraca autorów *Informatora* z odpowiednią komórką NOT-u.

Zdaniem prof. H. Więckowskiej, towarzystwa prowadzące działalność wyłącznie oświatową nie powinny być objęte *Informatorem*, natomiast te, które przejawiały działalność naukową, powinny się w *Informatorze* znaleźć. W związku z tą wypowiedzią doc. M. Pelczar podkreślił, iż należy skrupulatnie przebadać charakter działalności poszczególnych towarzystw oświatowych, aby włączyć do *Informatora* wszystkie te towarzystwa, które w pewnym okresie lub zakresie prowadziły działalność naukową.

Doc. M. Pelczar mówił również o sposobie sporządzania opisów towarzystw. Uznając konieczność podania w *Informatorze* szkicu historycznego poszczególnych towarzystw, podkreślił on, iż przy opracowaniu tych szkiców należy oprzeć się przede wszystkim na materiałach źródłowych. Poza tym informacje można również czerpać z książki W. Rolbieckiego o *Polskich towarzystwach naukowych ogólnych*, bardzo cennej, prezentującej na ogół materiały dobrze udokumentowane¹. Pożyteczne mogą być także informacje uzyskane drogą ankietyzacji, choć trzeba z nich korzystać ostrożnie.

Prof. B. Suchodolski, przypominając, iż towarzystwa najdawniejsze nie miały statutów, podkreślił, że sposób opisywania struktury organizacyjnej tych towarzystw musi być bardzo elastyczny. Dyskutant poparł zastrzeżenia doc. M. Pelczara co do traktowania informacji podawanych w ankietach, zarządy bowiem towarzystw nie zawsze ściśle informują o historii własnego towarzystwa. Należy przeto sięgać do

¹ Por. recenzję tej książki w nrze 4/1967 „Kwartalnika”, ss. 835—837.

materiałów źródłowych, szczególnie przy opracowywaniu historii towarzystw najdawniejszych.

Dyrektor Biblioteki doc. M. Dembowska wysunęła projekt współpracy nad *Informatorem* samodzielnych bibliotek PAN. Obecni na posiedzeniu dyrektorzy bibliotek w Gdańsku, Kórniku i Krakowie wyrazili gotowość podjęcia takiej współpracy. Doc. S. Weyman zwrócił ponadto uwagę, iż do współpracy należałoby włączyć także Bibliotekę Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Doc. M. Dembowska poinformowała poza tym, że prace nad *Informatorem* prowadzone będą przy pomocy Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN.

Julian Wójcik

JUBILEUSZ PIĘCDZIESIĘCIOLECIA DZIAŁALNOŚCI INSTYTUTU BIOLOGII DOŚWIADCZALNEJ IM. M. NENCKIEGO PAN

Instytut Biologii Doświadczalnej im. M. Nenckiego jest jednym z najstarszych pozauczelnianych ośrodków badawczych w Polsce. W dniach 9—14 grudnia 1968 r. odbyły się uroczystości jubileuszowe, sympozja naukowe i spotkania z okazji 50-lecia jego działalności.

Piśmiennictwo dotyczące Instytutu im. M. Nenckiego jest obszerne i różnorodne. Obejmuje ono sprawozdanie i artykuły dotyczące działalności placówki jako całości [1, 2, 3, 4]¹, jej stacji terenowych [5, 6], zakładów i pracowni [7, 8, 9, 10] oraz biografie szczególnie zasłużonych pracowników [11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18]. Z okazji jubileuszu ukazało się wydawnictwo zbiorowe [19], obrazujące zarówno dzieje, jak i aktualny stan Instytutu im. M. Nenckiego. Istnienie tak obfitych i łatwo dostępnych materiałów czyni zbytecznym przedstawienie w tym miejscu, choćby w największym skrócie, historii zasłużonej placówki. Toteż treść niniejszej notatki będzie całkowicie pokrywała się z tytułem.

Kiedy w połowie 1966 r. wśród pracowników Instytutu im. M. Nenckiego podjęto dyskusję wokół organizacji obchodu 50-lecia działalności Instytutu, zdania były podzielone. Dotyczyło to nie tylko charakteru samej imprezy, lecz także celowości jej organizacji; podniosły się bowiem głosy, że wszelka forma „autoreklamy” jest sprzeczna z tradycją Instytutu im. M. Nenckiego. Dyskusja okazała się jednak pożyteczna i doprowadziła do uzgodnienia stanowisk. Organizację jubileuszu uznano za celową, jeśli jego program naukowy będzie rozbudowany, a część oficjalna ograniczona do minimum. Myślą przewodnią było założenie, że obchody rocznicowe będą przede wszystkim spotkaniem krajowych i zagranicznych przyjaciół Instytutu z jego pracownikami, którzy z tej okazji wymienią — na specjalnie zorganizowanych sympozjach i w toku indywidualnych spotkań — informacje dotyczące aktualnie prowadzonych badań. Przy takiej koncepcji jubileuszu wysiłek i koszty włożone w jego organizację zostaną sownie wynagrodzone przez korzyści naukowe.

Idea uroczystości jubileuszowych 50-lecia działalności Instytutu im. M. Nenckiego spotkała się z serdecznym przyjęciem ze strony władz Polskiej Akademii Nauk, a prof. J. Groszkowski przyjął przewodnictwo Komitetu Honorowego.

Dzień 9 grudnia 1968 r. miał wyjątkowo bogaty program. Złożyły się nań: uroczysta sesja jubileuszowa (godz. 10—13); plenarna sesja naukowa (godz. 16—19); lampka wina (godz. 20—23). O godz. 10 salę kinową PAN na VI p. Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie wypełnili goście i gospodarze. Sesję jubileuszową otworzył

¹ Liczby w nawiasie kwadratowym wskazują odpowiednie pozycje w zamieszczonym poniżej Wykazie cytowanych publikacji dotyczących działalności i historii Instytutu Biologii Doświadczalnej im. M. Nenckiego PAN.